

Rapport 2007:70

Arkeologisk förundersökning

Omläggning av Riksväg 50 vid Backasand i Ödeshög

RAÄ 12

Ödeshögs socken
Ödeshögs kommun
Östergötlands län

Mattias Schönbeck

Omläggning av Riksväg 50 vid Backasand i Ödeshög

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod	4
Resultat	4
Referenser	4
Tekniska uppgifter	5

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

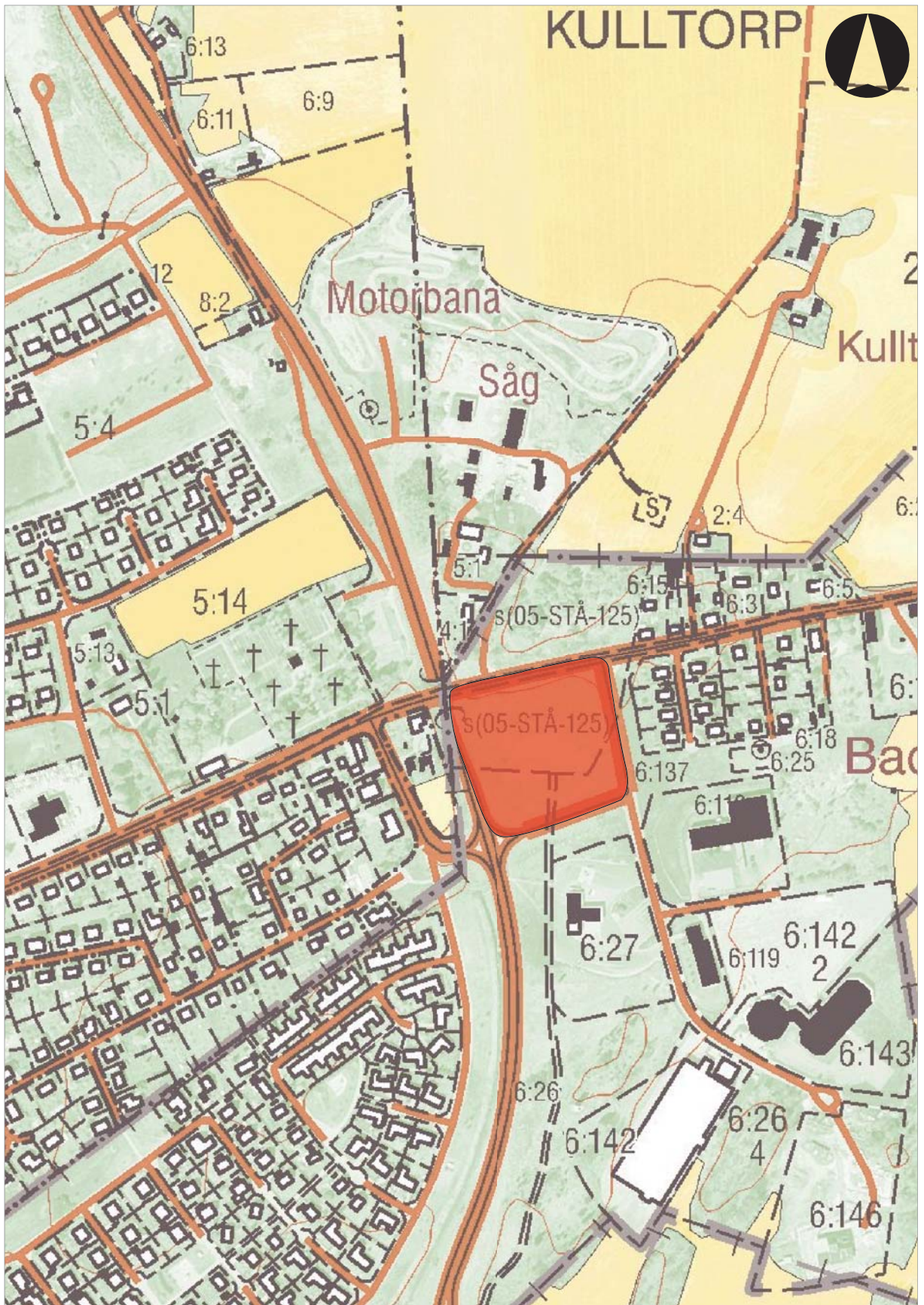
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Inför arbeten med trafikplats vid Backasand invid Riksväg 50 i Ödeshög utfördes under maj 2004 en arkeologisk förundersökning. På platsen för undersökningen ska det enligt uppgift ha funnits ett gravfält (RAÄ 12). Totalt sökschaktades 371 löpmeter. Vid schaktningen framkom en bit bränd lera, ett fragment bränt ben samt ett fragment obränt ben. Inga fornlämningar kunde konstateras varför exploateringen, ur arkeologisk synvinkel, kunde fortsätta.

Mattias Schönbeck
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

På uppdrag av Vägverket Region Sydöst utförde Östergötlands länsmuseum under maj 2004 en arkeologisk förundersökning, enligt länsstyrelsens beslut. Orsaken till förundersökningen var att Vägverket planerade vägarbete inom det aktuella området. Inom området, som tidigare har utgjorts av en bebyggelse-tomt och grustäkt, har det enligt äldre uppgifter funnits ett gravfält.

Inför arbetena utfördes en kart- och arkivstudie med utgångspunkt från moderna och historiska kartor och Fornminnesregistret (FMR). Där efter ansökte uppdragsgivaren om en arkeologisk förundersökning hos Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Totalt omfattade det arkeologiska fältarbetet 12 timmar.

Områdesbeskrivning

Det aktuella området ligger på en öst-västlig åsrygg, där flera fornlämningar finns registrerade. Dessa utgörs till stor del av gravar varav flera borttogs under 1900-talets första hälft. Inom denna aktuella del av Ödeshög finns ett flertal kända fornlämningar. Dessa utgörs av förhistoriska gravar eller platser för gravar. RAÄ 11 utgörs av en rest sten, RAÄ 13 markerar platsen för ett flatmarksgravfält vilket borttogs 1930. RAÄ 14 utgör platsen där rest sten och skelettgravar fanns, vilka borttogs 1906 och 1930. RAÄ 103 utgörs av osäkra resta stenar och en osäker hällkista och RAÄ 116 utgörs av platsen för ett flatmarksgravfält, vilket borttogs 1948 och 1950. Även RAÄ 117 utgörs av platsen för flatmarksgravar, vilka även de borttogs 1950.

Inom den yta som direkt berördes av det planerade markarbetet finns uppgifter om att flera skelettgravar skall ha påträffats i samband med täktverksamhet (RAÄ 12) i områdets norra, västra och centrala delar. I den södra delen har tidigare ett bostadshus legat.

Platsen för RAÄ 12 finns beskriven av C. F. Nordenskjöld (1869-1882) "...midtför gästgivarvaregården stå tre stycken 5 à 6 fot höga stenar och många kullar äro här borttagna". Enligt Nordenskjölds beskrivning skall "...enligt Ödeshögsbornes egen uppgift en oräknelig mängd kullar eller högar, de flesta sannolikt från bronsåldern, funnits men numera till allra största delen blifvit förödda, så att man kunde vara frestad att tro, att socknen deraf fått sitt namn".

Området har inte tidigare varit föremål för några arkeologiska arbeten och det förelåg inför den arkeologiska förundersökningen att möjligheten att ytterligare gravlämningar, eller rester av skadade gravlämningar, kunde finnas inom det område som skulle komma att beröras av det förestående vägarbetet.

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att fastställa huruvida fast fornlämning kom att beröras av det planerade arbetsföretaget. Om så var fallet skulle karaktär, utbredning samt datering söka fastställas. Förundersökningens resultat kommer att ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet.

Metod

Den arkeologiska förundersökningen kom att utföras i form av en sökschaktsgrävning. Sökschakten, totalt 16 st med en total längd av 371 löpmeter och en bredd av ca 1,5 m, togs upp med en mindre gräv-maskin längs utvalda delar som kom att beröras av vägbyggnationen.

Resultat

Merparten av området var påverkat av sentida aktiviteter, inte minst den omfattande grustakten i områdets västra, norra och centrala delar. Även den södra delen uppvisade spår efter sentida markanvändning. Här framkom bl a asfalterade ytor och nedgrävda vattenledningar Enbart i områdets yttersta södra och östra delar var lagerföljden i det närmaste ostörd. Trots detta påträffades en del lösfynd. De kunde dock inte knytas till någon specifik anläggning eller konstruktion. Fynden utgjordes av en mindre bit bränd lera (F1), en mindre bit obränt ben (F2) samt ett fragment bränt ben (F3).

Östergötlands länsmuseum gjorde bedömningen att det inte fanns några hinder för vägarbetena och att de kunde genomföras som planerat.

Referenser

Nordenskjöld C.F. Handskrift på ÖLM. *Beskrifning öfver Östergötlands fornminnen*. Upprättade 1869-1882.

Fornminnesregistret

Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv

Ekonomiska kartblad med forn- och kulturlämningar vid Östergötlands länsmuseum.

Internet

<http://www.e.lst.se>

<http://www.gis.lst.se/lstgis>

<http://www.raa.se/riksintressen>

Tekniska uppgifter

Område	Backasand
Socken	Ödeshög
Kommun	Ödeshög
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 12
Ekonomiska kartans blad	085 59 (8F 5j Ödeshög),
Koordinater	X6457389-6457261, Y1433289-1433430
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Höjdsystem	Rikets
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens beslut	2004-03-11
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsstyrelsens dnr	431-22207-03
Länsmuseets dnr	691/03
Länsmuseets konto	6851
Uppdragsgivare	Vägverket Region sydöst
Kostnadsansvarig	Vägverket Region sydöst
Projektledare	Mattias Schönbeck
Personal	-
Fältarbetstid	2004-05-26 – 2004-05-27
Totalt undersöktes	371 löpmeter
Fynd	Ej tillvaratagna
Foto	Nej
Analyser	Nej
Grafik	Johan Levin
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273	Rapport 2007:70 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde under maj 2004 en arkeologisk förundersökning inför en planerad vägomläggning av Riksväg 50 vid Backasand i Ödeshögs samhälle, Ödeshögs socken och kommun, Östergötlands län. Vid förundersökningen kunde inga fornlämningar konstateras.